

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: **«Облік і аудит стану і руху основних засобів на прикладі ТОВ**

«Сільпо-Фуд»

(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Хайміна Євгенія Володимирівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Чернишова Людмила Вікторівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основні засоби – це засоби праці, які необхідні для здійснення виробничого процесу всіх господарюючих суб'єктів.

Основні засоби входять до складу активів підприємств і зазвичай становлять важливу їх частку.

Основні засоби можуть належати підприємству на правах власності, або бути орендованими, але без них здійснення господарської діяльності практично неможливо.

В теорії і практиці обліку, аналізу і контролю питанням основних засобів завжди приділялась і приділяється значна увага.

Так, ним присвячені роботи Бондаря М.І., Камінської Т. В., Левицької С.О., Шигун М.М., Яцунської О.С. та багатьох інших авторів.

Це зумовлено тим, що багато аспектів обліку і контролю операцій з основними засобами є дискусійними, не зважаючи на те, що ціла низка облікових аспектів регламентована НП(С)БО 7 або МСБО 16, Податковим кодексом України, Методичними рекомендаціями з обліку основних засобів тощо.

Але практична реалізація деяких норм перелічених нормативних документів іноді ставить нові завдання, а отже, тема дослідження є актуальною.

Мета роботи полягає в тому, щоб дослідити особливості обліку, аналізу, контролю стану і руху основних засобів на промислових підприємствах, визначити їх недоліки та розробити рекомендації з поліпшення.

Завдання дослідження полягають в тому, щоб:

- розкрити сутність основних засобів з точки зору обліково-контрольних аспектів, порядок їх визнання, оцінки і класифікації;
- дослідити порядок документального оформлення стану і руху основних засобів;
- описати синтетичний і аналітичний облік стану і руху основних засобів;
- розкрити процес нарахування амортизації основних засобів і зменшення корисності відповідно до вимог НП(С)БО і МСФЗ;
- надати економічну характеристику підприємства – бази дослідження;
- критично проаналізувати діючу практику обліку стану і руху основних засобів в компанії;
- провести аналіз стану, руху, динаміки основних засобів, ефективності їх використання за даними фінансової звітності підприємства;
- розкрити мету, завдання, джерела контролю основних засобів у сучасних умовах господарювання;
- дослідити методичні засади здійснення перевірки основних засобів;
- здійснити критичну оцінку системи внутрішнього контролю основних засобів;

- розробити пропозиції з удосконалення обліку, аналізу і контролю основних засобів та інше.

Об'єктом дослідження в роботі є основні засоби як важлива складова активів підприємства.

Предметом дослідження є система обліку, аналізу і контролю стану і руху основних засобів на підприємстві.

Методи дослідження. У роботі застосовані порівняльний аналіз; огляд літературних джерел і нормативної бази з обліку і контролю основних засобів, структурно-динамічний аналіз основних засобів; методи спостереження, абстракції, пояснення, класифікації; графічного подання цифрових даних та інші.

Інформаційною базою дослідження постають законодавчі акти, НП(С)БО і МСФЗ, Методичні рекомендації з обліку основних засобів, План рахунків бухгалтерського обліку, наукові розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників, фінансова звітність підприємства, облікова політика, облікові регістри і первинні документи з обліку і контролю основних засобів в компанії та інше.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Основний зміст роботи викладено на 60 сторінках.

Список використаних джерел складається з 30 найменувань. Робота містить 9 таблиць, 4 рисунка, 1 додаток на 61 сторінку.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження, виконаного при написанні бакалаврської роботи, доповідалися на секції Міжнародної студентської науково-практичної конференції 20.04.2023 року (ОНЕУ, м.Одеса).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «Теоретичні аспекти обліку основних засобів» розглянуто поняття, класифікації, оцінка та визнання основних засобів, порядок документального оформлення їх руху, синтетичний і аналітичний облік, особливості нарахування амортизації і визнання зменшення корисності основних засобів.

У другому розділі роботи «Діюча система обліку і аналіз основних засобів на підприємстві» досліджено загальну економічну характеристику підприємства, практичні засади ведення обліку у ТОВ «Сільпо-Фуд», а також проведено аналіз стану і руху основних засобів за даними фінансової звітності підприємства.

У третьому розділі роботи «Особливості проведення аудиту основних засобів на підприємствах» розкрито завдання і джерела аудиту основних засобів, методика проведення аудиту основних засобів, здійснена оцінка системи контролю основних засобів і визначені шляхи її удосконалення.

ВИСНОВКИ

Дослідження діючої системи обліку, аналізу і аудиту основних засобів на прикладі ТОВ «Сільпо-Фуд» дозволяє зробити такі основні висновки:

1. ТОВ «Сільпо-Фуд», яке є одним з найбільших роздрібних торговельних підприємств України, що має розгалужену торгову мережу в різних містах України, зокрема: Одесі, Миколаєві, Києві, Дніпрі тощо.

Товариство працює на Концептуальній основі Міжнародних стандартів фінансової звітності і відноситься до числа суспільно значущих підприємств, враховуючи обсяг його доходу, чисельність персоналу та вартість активів.

2. Товариство в 2021 році отримало валовий прибуток від основної діяльності з реалізації товарів, робіт, послуг в сумі 20601296 тис. грн., що на 3448559 тис. грн. або на 20,11% більше, ніж в 2020 році.

Рентабельність продаж за валовим прибутком в 2021 році склала 28,3%, порівняно з 2020 роком, коли вона складала 26,6%, отже, рентабельність продаж за валовим прибутком в звітному році зросла на 1,7%

Між тим, збитковість продаж за чистим прибутком в 2021 році склала 2,5%, в 2020 році – 4,8%. Таким чином, хоча збитковість в звітному 2021 році зберіглася, вона трохи зменшилася – на 2,3% порівняно з попереднім періодом.

Така ситуація зумовлена високим рівнем витрат на збут, а також фінансовим витрат, через залучення позикових коштів Товариством, а також відображення фінансових витрат внаслідок оренди за вимогами МСФЗ 16.

3. Облік основних засобів у ТОВ «Сільпо-Фуд» організовано в автоматизованій системі. Кожному об'єкту основних засобів при його надходженні привласнюється інвентарний номер, інформація про об'єкт вводиться в Довідник основних засобів.

Підставою для оформлення надходження основних засобів постає накладна від постачальника, на підставі якої складається Акт приймання-передачі основних засобів за типовою формою ОЗ-1.

Об'єкти основних засобів обов'язково закріплюється за матеріально-відповідальною особою, якою є директор кожного магазину торговельної мережі. За місцем експлуатації основних засобів (кожним магазином) складається Інвентарний список в автоматизованому режимі.

Вибуття об'єктів на підприємстві оформлюється Актами списання та Актами приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.

Обліковою політикою ТОВ «Сільпо-Фуд» передбачено, що основні засоби відображаються за первісною вартістю, за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від знецінення.

4. Специфікою основних засобів компанії є те, що в них основну частину становлять торговельні приміщення, які є як власні, так і орендовані, а також витрати на поліпшення відповідних приміщень, що є окремими інвентарними об'єктами у випадку оренди.

Кожне торговельне приміщення Товариства (і власне, і орендоване) перед запуском діяльності обов'язково підлягає ремонту і модернізації для приведення його у відповідність до технічних, санітарно-гігієнічних та інших вимог, які ставляться перед торговими підприємствами.

У випадку, коли здійснюється модернізація власних торгових приміщень відповідні витрати відносяться до збільшення первісної вартості основних засобів.

А у випадку оренди торговельних приміщень у складі основних засобів виникає окрема стаття «модернізація орендованих основних засобів», що підлягає амортизації протягом строку оренди.

5. Основну частину основних засобів складають АПК будівлі, частка яких в 2021 році склала 57,65%, що на 5148151 тис. грн. чи 2,06 % вище попереднього 2020 року.

Друге місце в структурі основних засобів займають машини та обладнання, частка яких в 2021 році складає 20,81%, в 2020 році – 23,33%. Отже, частка машин і обладнання в звітному 2021 році зменшилася на 1346417 тис. грн. або на 2,52%.

Меншу частку в структурі основних засобів займає модернізація орендованих основних засобів – в 2021 році 11,02% (в 2020 році – 10,4%). Збільшення вартості модернізації орендованих основних засобів склало 1019328 тис. грн. або 0,62%.

Отже, структура основних засобів має специфіку, характерну для торговельних підприємств, оскільки переважають будинки і споруди, торговельне обладнання і витрати на модернізацію орендованих приміщень.

6. Балансова вартість основних засобів станом на 31.12.2021 року склала 16845784 тис. грн. (01.01.2021 року – 10768202 тис. грн.), отже, відбулося зростання балансової вартості за 2021 рік на 6077582 тис. грн.

Коефіцієнт зношеності основних засобів станом на 31.12.2021 року склав 0,3, тоді як на початок року він дорівнював 0,314, тобто за звітний 2021 рік коефіцієнт зношеності знизився на 0,014.

Коефіцієнт придатності основних засобів станом на 31.12.2021 року склав 0,7 порівняно з 0,686 на початок відповідного року.

7. Надходження основних засобів за 2021 рік склало 9312803 тис. грн., що на 5044139 тис. грн. або на 118,17% більше, ніж в попередньому 2020 році.

Вибуття основних засобів у 2021 році склало 944532 тис. грн., що на 637458 тис. грн. або 207,59% більше, ніж у 2020 році, тобто Товариство активно оновлює свої основні засоби.

Коефіцієнт оновлення основних засобів склав у 2021 році – 0,387, у 2020 році – 0,272, тобто він зріс на 0,115.

Коефіцієнт вибуття основних засобів склав у 2021 році – 0,06, у 2020 році – 0,026, тобто він збільшився на 0,034.

Коефіцієнт приросту основних засобів склав у 2021 році – 0,533, у 2020 році – 0,337, тобто він збільшився за звітний 2021 рік на 0,196.

Товариство піклується про те, щоб його основні засоби були сучасними і оновленими, відповідали вимогам часу.

8. Віддача основних засобів у 2021 році склала 3,66 грн. реалізації товарів, робіт, послуг у розрахунку на гривню середньорічної вартості основних засобів. У 2020 році віддача основних засобів склала 4,69 грн. реалізації товарів, робіт, послуг на кожну гривню основних засобів.

Отже, протягом 2021 року віддача основних засобів зменшилася на 1,03 грн. або на 22,02%.

Місткість основних засобів у 2021 році склала 0,27 грн. основних засобів на 1 грн. реалізованих товарів, робіт, послуг.

У 2020 році місткість основних засобів склала 0,21 грн. основних засобів на 1 грн. реалізованих товарів, робіт, послуг.

Таким чином місткість основних засобів збільшилася на 0,06 грн. або на 28,24%.

9. Ознайомлення з системою обліку і контролю основних засобів в ТОВ «Сільпо-Фуд» і його фінансовою звітністю дозволяє зробити висновок, що Товариство має добре налагоджену практику, зокрема: всі об'єкти основних засобів закріплені за матеріально-відповідальними особами; забезпечується проведення інвентаризації основних засобів перед складанням річної фінансової звітності Товариства; Товариством розроблено добре продуману облікову політику в цілому і в частині регламентації обліку основних засобів, нарахування їх амортизації і визнання втрат від зменшення корисності; облік основних засобів повністю автоматизовано тощо

Між тим, огляд фінансової звітності з урахуванням Приміток за 2021 рік дозволило встановити певні недоліки діючої системи обліку основних засобів Товариства:

1) За деякими операціями проведення ремонтних робіт, а також робіт з реконструкції, модернізації основних засобів мало місце факти затримки отримання й обробки первинної облікової документації підрядників відповідних робіт, внаслідок чого витрати на ремонт чи капіталізовані витрати на поліпшення основних засобів були несвоєчасно віднесені за відповідними напрямками.

Затримка первинної документації стосувалася Актів виконаних робіт підрядників, без яких Товариство не мало можливості зробити відповідні бухгалтерські записи на рахунках обліку.

З метою подолання відповідного недоліку в подальшому можна порекомендувати Товариству застосувати системи електронного документообігу у взаємовідносинах з контрагентами, щоб відповідна документація могла бути отримана в більш оперативному режимі в електронному форматі.

Це забезпечить своєчасне відображення витрат з ремонтів, а також капіталізованих витрат з модернізації основних засобів, що збільшують первісну вартість таких об'єктів.

2) Обліковою політикою Товариства передбачено, що воно проводить оцінку знецінення основних засобів, враховуючи багато чинників (такі, як зміну конкурентних умов, знос, поточну вартість заміщення, зміну доступності фінансування у майбутньому тощо).

Слід зазначити, що в Україні протягом 2020, 2021 і 2022 років мали місце чинники знецінення практично для всіх компаній, що було пов'язано з впливом карантинних обмежень, а далі військових подій на території України. Отже, при наявності таких ознак, тестування на знецінення основних засобів мало проводитися.

Між тим, у фінансовій звітності Товариства за 2021 рік зазначено, що знецінення не визнавалося.

Саме тому при проведенні аудиторської перевірки Товариства, яка здійснена ТОВ «Бейкер Тіллі Україна» в якості застереження було визначено, що «станом на 31.12.2021 року Товариство не оцінило суму очікуваного відшкодування вартості основних засобів, відображених в Звіті про фінансовий стан в сумі 16845784 тис. грн. за існування ознак можливого зменшення їх корисності, що є відхиленням від МСБО 36» [].

У зв'язку з цим доцільно порекомендувати Товариству:

1. Визначити вартість відшкодування основних засобів на наступну звітну дату в розрізі визначених Товариством одиниць, що генерують грошові потоки.

В якості ОГГП на підприємстві постають окремі магазини торговельної мережі.

Розрахунок вартості відшкодування найбільш доцільно робити за методом дисконтованої вартості очікуваних чистих грошових потоків від кожного магазину (ОГГП).

2. Порівняти встановлену вартість відшкодування з балансовою вартістю кожного магазину (ОГГП).

3. При перевищенні балансової вартості над вартістю очікуваного відшкодування основних засобів розрахувати втрати від знецінення.

4. Списати втрати від знецінення в Звіт про фінансові результати з одночасним складанням запису Д – 972 К – 131.

5. У випадку, якщо знецінення не буде встановлено, коли балансова вартість основних засобів опиниться нижче, ніж вартість очікуваного відшкодування, скласти довідку-акт, де зазначити, що зменшення корисності не має.

Це необхідно для подальшого підтвердження проведення тесту на знецінення для аудиторської перевірки в подальшому.

Відповідну процедуру тестування на знецінення основних засобів в розрізі магазинів доцільно проводити щорічно на дату складання фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд» при наявності ознак (чинників) знецінення.

Це дозволить поліпшити системи обліку і фінансової звітності Товариства і запобігти зауваженням з боку аудиторів компанії.

АНОТАЦІЯ

Хайміна Є.В. «Облік і аудит стану і руху основних засобів на прикладі ТОВ «Сільпо-Фуд»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, аналізу і аудиту стану і руху основних засобів, зокрема поняття, оцінка і класифікація основних засобів, порядок документального оформлення їх руху і методика обліку

Проаналізовано діючий стан обліку і аудиту основних засобів на підприємстві, проведено аналіз складу і динаміки основних засобів у ТОВ «Сільпо-Фуд».

Запропоновано удосконалити порядок проведення тесту на знецінення основних засобів, документальне оформлення руху основних засобів.

Ключові слова: основні засоби, необоротні активи, облік, аналіз, аудит

ANNOTATION

Khaimina E.V. "Form and audit will become and move the main assets on the application of TOV "Silpo-Food"

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and auditing».

(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2023.

The work deals with the theoretical aspects accounting, analysis and audit will become and the movement of the fixed assets, understanding, assessment and classification of the fixed assets, the procedure for documenting their operations and the methodology of appearance.

Author analysis a system for the formation and audit of the main inputs in production, an analysis was made of the warehouse and dynamics of the main inputs for TOV "Silpo-Food".

Author offers the procedure for conducting a test for the recognition of the fixed assets, documenting the development of the fixed assets.

Keywords: fixed assets, non-current assets, appearance, analysis, audit